

FISKÁLNÍ POLITIKA

je záměrná činnost vlády využívající státního rozpočtu k regulaci peněžních vztahů mezi státem a ostatními ekonomickými subjekty s cílem stabilizovat makroekonomický vývoj.

Typy fiskální politiky

- *Expanzivní*
- *Restriktivní*

Rozdíl mezi rozpočtovou a fiskální politikou

	<i>Rozpočtová politika</i>	<i>fiskální politika</i>
<i>Teoretická východiska</i>	klasické finance	keynesiánské finance
<i>Zaměření</i>	realizace alokačních a redistribučních záměrů	mikroeko. stabilita a stimulační
<i>kompetentní subjekty</i>	ministerstvo financí	vláda
<i>vztah k rozpočtu</i>	vyrovnanost je prioritou	není prioritou
<i>vztah k veřejným výdajům</i>	jako suma G+Tr	pouze G
<i>vztah k veřejným příjmům</i>	daně (TA)	tzv. čisté daně (TA-Tr)

G- vládní výdaje na nákup statků a služeb

Tr - transfery

ROZPOČTOVÝ DEFICIT

je výrazem krátkodobé rozpočtové nerovnováhy

- státní rozpočet
- rozpočty územní samosprávy
- mimorozpočtové fondy

Veřejný rozpočet:

- vyrovnaný,
- přebytkový
- schodkový

Prohlubování deficitu:

Příjmy

Stagnují

Rostou pomaleji než výdaje

Klesají

Klesají rychleji než výdaje

Výdaje

rostou

rostou rychleji než příjmy

rostou

klesají pomaleji než příjmy

Současná teorie veřejných financí člení deficit na:

- **Strukturální**
Strukturální rozpočet propočítává, jaké by byly státní příjmy, výdaje či deficity, kdyby ekonomika fungovala na hladině potenciálního produktu
- **Cyklický**
Cyklický rozpočet je rozdíl mezi skutečným (zachycuje skutečné výdaje, příjmy a deficity v daném období) a strukturálním rozpočtem.
- **Primární deficit**
(je výsledkem hospodaření v daném rozpočtovém období) + úroky z veřejného dluhu
- **Celkový deficit**
= - (hotovostní příjmy – hotovostní výdaje – úroky z veřejného dluhu)

Deficit veřejného rozpočtu je tedy nutné krýt:

- mimorozpočtovými nenávratnými zdroji
- z rezerv
- použitím návratných finančních prostředků

U st. rozpočtu je důležité, zda deficit je:

- plánovaný
- neplánovaný
- krátkodobý
- výsledný deficit ročního hospodaření
- střednědobý a dlouhodobý deficit

PŘÍČINY ROZPOČTOVÉHO DEFICITU

dlouhodobá politika státu blahobytu => chronická deficitnost st. rozpočtu => růstu veřejného dluhu

- **Endogenní faktory**
 - expanzivní charakter fiskální politiky
 - časové rozložení výdajového šoku
 - časové rozložení daňového zatížení na více generací
 - vládní populismus
- **Exogenní faktory**
 - tempo ekonomického růstu
 - růst cen základních surovin
 - deprese ve světě
 - vývoj úrokové míry
 - úrok z veřejného dluhu
 - mimořádné události

Příčiny deficitu st. rozpočtu najdeme:

- na straně příjmů
- na straně výdajů

DŮSLEDKY DEFICITU STÁTNÍHO ROZPOČTU

- ***krátké období - pozitivní***
 - eliminace vlivu exogenních faktorů
 - financování efektivních veřejných výdajových programů

V krátkém období je obtížné zvýšit daně, stejně jako je obtížné provést škrty ve výdajích.

- ***dlouhodobé období - negativní***
 - růst veřejného dluhu
 - vyvolává inflační tlaky

Otázka časového zpoždění realizace vládních opatření.

FINANCOVÁNÍ DEFICITU ST. ROZPOČTU

- ***Dluhové financování - emisí st. dluhopisů***
 - vnitřní dluh
 - vnější dluh
- ***Peněžní financování - půjčkou od centrální banky, půjčkou ze zahraničí***
monetizace dluhu – tzn. transformace deficitu do přírůstku peněžní zásoby
- ***Ze státních aktiv***

Dlouhodobé řešení deficitu:

- ze státních finančních aktiv
- zvýšením daní

Skrytý deficit st. rozpočtu – neustále od roku 1993

VEŘEJNÝ DLUH

Veřejný dluh je souhrn závazků:

- státu
- jednotlivých článků územní samosprávy
- veřejných fondů
- veřejně právních institucí zřizovaných státem a územní samosprávou
- veřejných podniků

Státní cenné papíry

- cenný papír s poměrně stabilním výnosem
- výnos ze státních cenných papírů je osvobozen od důchodové daně
- investují zejména investiční a pojišťovací fondy, ale i pojišťovny a obchodní banky a jiné peněžní instituce
- nominální hodnota státních cenných papírů pro investici domácností příliš velká

OZNÁMENÍ O AUKCI 8. TRANŠE 42. EMISE STŘEDNĚDOBÝCH STÁTNÍCH DLUHOPISŮ ČR

Název emise:	Dluhopis České republiky, 2004-2009, 3,80 %
ISIN:	CZ 0001000855
Název emitenta:	Česká republika, zastoupená Ministerstvem financí
Adresa emitenta:	Letenská 15, 118 10 Praha 1
Typ dluhopisu:	na doručitele
Datum splatnosti:	22. 3. 2009
Kupon (vyplácen ročně):	3,80 %
Alikvotní úrokový výnos:	57,00 Kč
Jmenovitá hodnota dluhopisů:	10 000 Kč
Nabízený objem do aukce: **)	8 000 000 000 Kč
Maximální přijatelný výnos dluhopisu:	není stanoven
Datum aukce:	11. 5. 2005
Uzávěrka příjmu objednávek:	konkurenční 11. 5. 2005 do 12:00 nekonkurenční 11. 5. 2005 do 14:45***)
Datum vydání tranše:	16. 5. 2005
Způsob prodeje dluhopisů:	americká aukce
Způsob zadávání objednávek:	v ceně na dvě desetinná místa
Administrátor emise:	Česká národní banka

DŮSLEDKY VEŘEJNÉHO DLUHU

- *rozpočtové*
- *redistribuční*
- *fiskální*
- *změna struktury portfolia*
- *inflace*

ŘEŠENÍ DLUHOVÉHO PROBLÉMU

- *využít vlivu pozitivních exogenních faktorů*
 - vyšší tempo ekon. růstu než reálná úroková sazba z veřejného dluhu
 - inflace
 - zahraniční pomoci
- *využít vlivu aktivních vládních opatření*
 - přebytek státního rozpočtu
 - mimořádné jednorázové paušální dávky z kapitálu k umoření dluhu
 - monetárním řešením
 - odmítnutí existujícího dluhu, případně úroku

konverze x konsolidace dluhu

Účinné řešení dluhového problému zamezují:

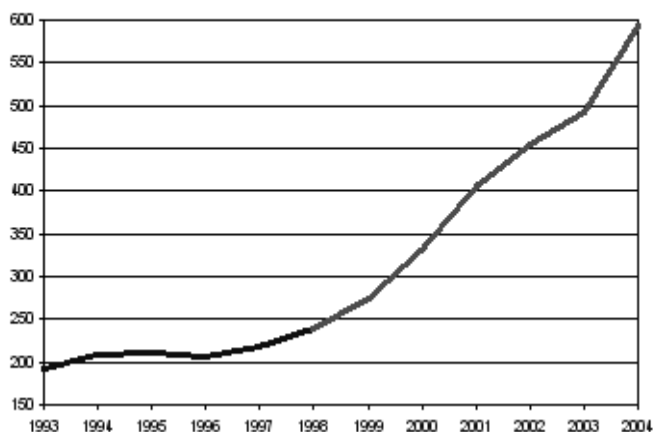
- nepopulárnost většiny opatření
- omezený časový horizont vlády
- politické tlaky

Fiskální iluze obyvatelstva

VEŘEJNÝ DLUH V ČR

- Začátek 90. let - nízký podíl sekuritizace dluhu, dnes je plně sekuritizován vnitřní dluh.
- Emitovány střednědobé státní dluhopisy s dobou splatnosti 2 - 5 let.
- Většinu státních dluhopisů skupuje bankovní sektor a pojišťovací spol.
- Stále významnější je skrytý dluh, jak v případě státu, tak v případě obcí.

Státní dluh České republiky (v mld. korun)

Každý občan včetně novorozenců a důchodců dluží přibližně 58 014 Kč!

Orientační částka nárůstu dluhu v současné době činí zhruba 300 Kč za vteřinu!

FINANČNÍ PROSTŘEDKY Z EU

- strukturální fondy
- Fond soudržnosti
- Komunitární programy
- iniciativy společenství

Před vstupem – iniciativa ISPA, fond PHARE, program SAPARD

Iniciativy společenství

INTERREG	– přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci
EQUAL	– podpora projektů bojujících proti všem typům diskriminace a nerovnosti na trhu práce
LEADER+	– podpora venkova
URBAN	– podpora hospodářské a sociální regeneraci malých a středních měst

Komunitární programy

- kooperace mezi členskými státy, grantové programy v oblasti:
 - výzkum, vzdělání, odborné školení
 - mládež
 - kultura
 - životní prostředí
 - energetika
 - veřejné zdraví
 - sociální politika
 - malé a střední podnikání
 - daně a cla

Fond soudržnosti (Kohezní fond)

- velké investiční projekty v sektorech životního prostředí a dopravy v členských státech EU, jejichž HDP je nižší než 90 % průměru EU.

Strukturální fondy

Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)

- podpora rozvoje zaostávajících regionů a podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací

Evropský sociální fond

- podpora sociální politiky a zaměstnanosti EU, zaměřen na nezaměstnanou mládež, dlouhodobě nezaměstnané, sociálně znevýhodněné skupiny a ženy

Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství (EAGGF)

- podpora rozvoje venkovských oblastí

Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)